

Współczesna Czechosłowacja

POD ZNAKIEM X ZJAZDU KOMUNISTYCZNEJ PARTII CZECHOSŁOWACJI

Wybory do rad narodowych. Dn. 16 maja odbyły się w całej Czechosłowacji wybory do rad narodowych na podstawie nowej (omawianej już na tym miejscu) ordynacji wyborczej.

W związku z tym Centralny Komitet Wykonawczy Frontu Narodowego wydał odezwę, w której czytamy m. in.:

„Przystępujemy do wyborów do rad narodowych w chwili, kiedy osiągnęliśmy poważne i widoczne sukcesy. Stopa życiowa ludu podniosła się bardzo istotnie i niedawno nasz rząd przeprowadził trzecią już obniżkę cen, która jest owocem pomyślnych wyników wysiłku czechosłowackich ludzi pracy. Jesteśmy w stanie powiększać te sukcesy i osiągać nowe. W dalszej drodze naprzód, ku zapewnieniu sobie nowych zwycięstw. Trzeba jednak, abyśmy podnosili i rozwijali naszą produkcję, abyśmy wypełniali ważne zadania w zakresie budownictwa, abyśmy zdecydowanie usuwali braki i niedociągnięcia. Musimy osiągnąć rozwój produkcji rolnej, zapewnić stałe wypełnianie i przekraczanie planów w naszym przemyśle, nieustannie wzmacniać i rozszerzać współzawodnictwo socjalistyczne. Niechaj nasze zwycięskie wybory, przeprowadzone z aktywnym udziałem całego ludu, staną się dla nas wszystkich podniętą do dalszego rozwijania twórczej inicjatywy ludu, która pokona wszelkie przeszkody w budowaniu socjalizmu, zapewni dalszy rozkwit kulturalny i gospodarczy naszej ojczyzny i stanie się zarazem wielką podporą pokojowej polityki naszego rządu. W niezłomnej przyjaźni ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej, która to przyjaźń nieustannie wzmacnia naszą pozycję międzynarodową i znaczenie naszej republiki, w śmia-

łym twórczym wysiłku wszystkich ludzi pracy miast i wsi wywalczymy nowe zwycięstwa dla naszej ludowo-demokratycznej ojczyzny!

Nasze nowe rady narodowe, w których skupiamy najlepszych przedstawicieli ludu, czeka odpowiedzialne i doniosłe zadanie, aby wychowywały ludzi w duchu ofiarności patriotycznej, bohaterstwa pracy, twórczej inicjatywy i odpowiedzialności w pracy na każdym odcinku naszej gospodarki. Czekają na nich również obowiązki pogłębienia i rozwinięcia troski o naszych ludzi pracy oraz dbałość o ich potrzeby. Tylko w ten sposób zapewnione będą warunki dla zaspokajania stale rosnących materialnych i kulturalnych potrzeb szerokiej mas ludności. Jest doniosłym posłannictwem rad narodowych, aby wiodły lud do coraz większej aktywności politycznej i do udziału w kierowaniu życiem politycznym, gospodarczym i kulturalnym naszej ojczyzny, albowiem lud jest rzeczywistym źródłem wszelkiej władzy w państwie“.

W odezwie Komitetu Centralnego KPCz podkreślano:

„Rady narodowe mają niezmiernie doniosłe posłannictwo. Znajduje w nich swój wyraz suwerenna władza pracującego ludu w naszym ludowodemokratycznym państwie. Rady narodowe powołane są do kierowania w swych okręgach gospodarczym i kulturalnym budowaniem socjalizmu, przy czym przez całą swą działalność mają dbać o dobro ludu, o jego wielkie prawa i swobody. Samo istnienie rad narodowych świadczy o głębokiej i rzeczywistej demokratyzacji naszego życia, która nie jest możliwa w żadnym kraju kapitalistycznym. Przez wybory do rad narodowych setki tysięcy

najlepszych synów i córek ludu pracującego będą wyniesione do udziału w zarządzaniu państwem, do dalszej pomocy w budowaniu socjalizmu i umacnianiu ludowo-demokratycznego ustroju naszego kraju“.

Dla przeprowadzenia wyborów utworzono 114.219 obwodów wyborczych, w tym 95.482 dla wyborów do rad gminnych, 16.267 — do rad powiatowych, 2470 — do rad okręgowych.

Wybory rozpoczęły się o godz. 7 rano i skończyły się w miastach o godz. 22,00, na wsi — o godz. 18,00.

Wyniki wyborów, opublikowane 20 maja, przedstawiają się jak następuje:

Do rad narodowych: Liczba wyborców: Głosowało: Za kand. FN: Przeciw kand. FN:
centr. i okręgowych 8.638.379 8.492.918; 98,3% 7.946.867; 93,6% 516.075; 6,0%
powiatowych 8.598.240 8.447.933; 98,3% 7.924.161; 93,8% 496.844; 5,8%
gminnych 7.355.961 7.233.033; 98,3% 6.813.517; 94,2% 392.606; 5,4%

Głosów nieważnych:

29.976; 0,4%

26.928; 0,3%

26.910; 0,4%

Jak podaje prasa, „wybory do rad narodowych przebiegały na terytorium całej republiki w radosnej atmosferze przy wielkiej politycznej aktywności wszystkich mieszkańców“.

Wraz z wynikami wyborów opublikowana została uchwała KC KPCz w sprawie dalszego rozwoju agitacji osobistej po wyborach do rad narodowych.

„W toku kampanii przedwyborczej — czytamy tutaj — wzrosła aktywność polityczna i pracownicza najszerzych mas ludności pracujących naszego kraju. Nasze organy i organizacje partyjne umocniły swój kontakt z bezpartyjnymi przez szeroko rozwiniętą agitację osobistą i pogładową. Agitatorzy partyjni i bezpartyjni stali się mile widzianymi gośćmi w rodzinach wyborców. Informowali ich o wszystkich zagadnieniach związanych z wyborami, zaznajamiali z prawami i obowiązkami obywateli ludowodemokratycznej republiki. Utwierdzali ich w zaufaniu do słuszności polityki partii i rządu, mobilizowali ich do wypełniania wielkich zadań naszego budownictwa.

Fakt, że najszerze masy ludu pracującego zdecydowane są wprowadzać w życie politykę partii — tak potężnie uzewnętrzniły w wyborach — zobowiązuje partię do dalszego umacniania i rozszerzania swego kontaktu z masami. Organy i organizacje partyjne będą przeto i nadal systematycznie organizowały i rozwijały pracę agitacyjną, abyśmy jeszcze bardziej umocnili kontakt naszej partii z bezpartyjnymi robotnikami, rolnikami i pracującą inteligencją.

Zasadą pracy organów i organizacji partyjnych musi się stać regularne informowanie ludności pracującej o zagad-

nieniach polityki zagranicznej i wewnętrznej...

Trzeba jeszcze bardziej utwierdzić nasz lud w przekonaniu, że najskuteczniej przyczyniamy się do sprawy pokoju między narodami przez pomyślne budowanie socjalizmu w naszej ojczyźnie.

Wielkim pomocnikiem agitatorów przy zaznajamianiu pracujących z sytuacją międzynarodową jest nasza prasa. W rozmowach w zakładach pracy i w mieszkaniach obywateli agitatorzy będą zatem wykorzystywali prasę, zwłaszcza Rudé Právo, będą czytali ważne materiały i artykuły i objaśniali je...

Kolektywy agitatorów trzeba tworzyć tak, aby jeden agitator dbał o 8—10 rodzin. Zadaniem agitatorów jest utrzymywanie regularnego kontaktu z rodzinami, dla których zostali wyznaczeni. Będą je odwiedzali przynajmniej raz na miesiąc.“

X Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji odbył się w Pałacu Przemysłowym w Pradze w dn. 11—15 czerwca 1954 r. z udziałem 1226 delegatów z gło-

sem decydującym, którzy reprezentowali 19 organizacji okręgowych i 317 powiatowych. Liczba podstawowych organizacji partyjnych KPCz wzrosła w przeciągu ubiegłych pięciu lat, od IX Zjazdu Partii, o 9620. Wśród delegatów było 186 kobiet, czyli 13,2%. Pod względem narodowości skład delegatów był następujący: 88% Czechów, 10,2% Słowaków, 0,9% Węgrów, 0,6% Ukraińców, 0,2% Polaków, 0,1% Niemców.

Na zjeździe obecne były delegacje: Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego oraz partii komunistycznych i robotniczych Albanii, Argentyny, Australii, Austrii, Belgii, Brazylii, Bułgarii, Chile, Chin, Danii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Indonezji, Izraela, Kanady, Luksemburga, Mongolii, Niemiec, Norwegii, Polski, Rumunii, Szwajcarii, Szwecji, Tunisu, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch.

Głównym punktem porządku dziennego było sprawozdanie Komitetu Centralnego, które złożył pierwszy sekretarz KC, Antoni Novotny.

Zaczął od naszkicowania dziejów pięciolecia, które upłynęło od IX Zjazdu partii, oraz sytuacji międzynarodowej, po czym tak mówił o polityce zagranicznej Czechosłowacji:

„Naczelnym zadaniem naszej partii i rządu na polu polityki zagranicznej była i pozostaje nadal polityka walki o zachowanie pokoju światowego i zabezpieczenie pokojowego budowania socjalizmu w naszej ojczyźnie. Polityka ta odpowiada najistotniejszym interesom naszego ludu, który z głębi serca pragnie pokoju.

Dlatego też nasza partia i rząd w całej pełni popierają i będą popierały nadal pokojową politykę zagraniczną ZSRR, zmierzającą do złagodzenia napięcia międzynarodowego przez rokowania o wszystkich kwestiach spornych. Nasza partia i rząd, oraz nasz lud, stały i będą zawsze stały u boku Związku Radzieckiego w walce z imperialistycznymi podżegaczami do nowej wojny światowej, w walce o bezpieczeństwo na świecie i współpracę między narodami“.

Przechodząc do szczegółowych zagadnień czechosłowackiej polityki zagranicznej A. Novotny mówił:

„Z radością wspomnieć trzeba o naszych stosunkach z Chińską Republiką Ludową, z którą nawiązaliśmy ściśle przyjacielskie stosunki zaraz po jej utworzeniu w październiku 1949. Od tej pory nasze wzajemne kontakty gospodarcze, polityczne i kulturalne stale się pogłębiają. Jest pragnieniem całego naszego ludu, ażeby przyjaźń z Chińską Republiką Ludową, której potęgą wzmacnia i naszą pozycję międzynarodową, dalej się rozrastała.

Łączą nas ściśle braterskie i przyjacielskie stosunki z Polską, Węgrami, Rumunią, Bułgarią i Albanią. Te wzajemne stosunki z krajami, które stoją, tak jak i my, w niezłomnym froncie pokoju, będziemy nadal pogłębiali. W ramach Rady wzajemnej pomocy gospodarczej będziemy koordynowali swoje plany gospodarcze, będziemy wymieniali doświadczenia i będziemy pomagali sobie wzajemnie w interesie dalszego rozwoju naszych krajów... Będziemy dalej pogłębiali dobre przyjacielskie stosunki z Mongolską Republiką Ludową.

Nasz rząd uznał rząd Wietnamskiej Republiki Demokratycznej, przedstawiciela ludu wietnamskiego, który toczy sprawiedliwą walkę o wolność i niepodległość swego kraju — i nawiązał z nim przyjacielskie stosunki. Życzymy narodom Indochin całkowitego sukcesu w walce o lepszą przyszłość ich ojczyzny.

Większą część naszych granic stanowią dzisiaj granice pokoju, przyjaźni i wzajemnego szacunku. Faktem o historycznym znaczeniu jest rozwój naszych wzajemnych stosunków z Niemiecką Republiką Demokratyczną. To, że w Niemieckiej Republice Demokratycznej zostały na zawsze wyrwane z korzeniami militarystyka i faszyzm oraz przyczynił się do tego, że Niemcy, jakiego doznawał lud niemiecki, otworzyło nową erę naszych stosunków wzajemnych, erę przyjacielskiej współpracy, która będzie się rozwijała nadal.

W chwili obecnej Czechosłowacja utrzymuje stosunki dyplomatyczne z 62 krajami. Nasza partia i rząd opierają się w swej polityce zagranicznej na zasadzie, że możliwa jest współpraca państw o różnych ustrojach społecznych. Dlatego też będziemy dążyli do rozszerzenia stosunków gospodarczych i kulturalnych ze wszystkimi krajami według zasady «równy z równym»...

Musimy... przeciwstawiać się wszelkim dążeniom do odrodzenia militarystyki niemieckiej w Niemczech zachodnich. Będziemy też dążyli do rozszerzenia stosunków gospodarczych i kulturalnych ze wszystkimi krajami zmierzającymi do nowego anszłusu Austrii¹. Udzielimy wszelkiego poparcia siłom walczącym o jednolite, demokratyczne i miłujące pokój Niemcy“.

Przechodząc do omówienia sytuacji wewnętrznej w Czechosłowacji, Ant. Novotný mówił :

„Co daje naszemu państwowemu i społecznemu ustrojowi ludowodemokratycznemu jego niezłomną trwałość?

Podstawą trwałości naszego ustroju ludowodemokratycznego jest potężny społeczny sektor socjalistyczny w naszej gospodarce. Sektor socjalistyczny zaplanował wyłącznie we wszystkich dziedzinach gospodarki, z wyjątkiem rolnictwa. W przemyśle, w budownictwie, w komunikacji i transporcie, w handlu i w zakresie obrotu pieniężnego sektor kapitalistyczny został praktycznie zlikwidowany. Przy tym w handlu mamy obok państwowej sieci punktów sprzedaży silny i dobrze prosperujący ruch spółdzielczy, który dzięki swemu charakterowi tworzy część sektora socjalistycznego. Zbudowaliśmy niewzruszone podstawy dla socjalistycznej przebudowy naszego rolnictwa. Materialną podstawą techniczną socjalistycznej wielkiej produkcji na wsi jest gęsta sieć ośrodków maszynowych i traktorowych. Na naszych wsiach, w sercach i myślach setki tysięcy pracujących rolników mocne korzenie zapuściły rolnicze spółdzielnie produkcyjne.

¹ Por. Kronika Niemiec współczesnych w tym numerze.

Socjalistyczny sposób gospodarowania wykazał na wszystkich odcinkach całkowitą przewagę nad starym sposobem kapitalistycznym, jak o tym świadczy rozwój sił produkcyjnych naszego kraju...

...Niezwykle wyniki osiągnęliśmy w uprzemysłowieniu Słowacji. Dzięki bohaterkiej pracy ludu słowackiego oraz braterskiej pomocy klasy robotniczej i inteligencji technicznej ziem czeskich wypełniono wielkie zadania, jakie zakreślił sobie w związku z uprzemysłowieniem Słowacji. Słowacja, z której kapitałiści celowo czynili agrarny dodatek do ziem czeskich i dostawczyńnię tanich sił roboczych, nabiera szybko charakteru dojrzałego kraju przemysłowego. Produkcja przemysłowa wzrosła tu w porównaniu z czasami przedwojennymi więcej niż 4 i pół razy...

Z naszej wsi zniknęła bieda, jaką wytwarzał kapitalizm, i coraz bardziej ustępuje również zacofanie. Ustrój ludowodemokratyczny podniósł rolników przez swoje posunięcia gospodarcze i polityczne na nie spotykany dotychczas poziom. Wyniki pracy wielu rolniczych spółdzielni produkcyjnych świadczą, że socjalistyczne formy gospodarowania są główną drogą do dalszego podnoszenia stopy życiowej naszych rolników.

Pod kierownictwem naszej partii wytkuty został sojusz klasy robotniczej z pracującym chłopstwem, który jest życiową podstawą państwa ludowodemokratycznego. Niezłomny sojusz robotniczo-chłopski i jego nieustanne umacnianie i utwierdzenie to rękojmia, że zbudujemy socjalizm w naszej ojczyźnie.

Zmienia się także nasza inteligencja. Tworzy się nowa, ludowa inteligencja, związana klasowo i ideowo z klasą robotniczą. Liczba jej wzrasta nieustannie. Ogół naszej inteligencji stał się wielką i ważną siłą, która bierze czynny udział w płodnej i owocnej pracy we wszystkich dziedzinach naszej gospodarki i kultury...“.

Wspominając o omówionych przez nas wyżej wyborach do rad narodowych Ant. Novotný powiedział:

„Każdy, kto spojrzy na wyniki wyborów, zrozumie, jak zdecydowanie wypowiedzieli się nasi ludzie pracy za demokracją ludową. 6% głosów przeciw kandydatom Frontu Narodowego to odsetek istotnie znikomy. A było wśród nich jeszcze wiele głosów, które sprzeciwiały się tej czy innej proponowanej kandydaturze, lecz bynajmniej nie naszemu ustrojowi i naszej polityce“.

Przechodząc do głównych zagadnień gospodarczych, referent mówi m. in.:

„Zgodnie z polityką socjalistycznego uprzemysłowienia kraju, podjęto wielką działalność inwestycyjną, zmierzającą do przebudowy oraz rozbudowy przemysłu oraz komunikacji. Inwestycje państwowe wynosiły w czasie planu pięcioletniego 83,2 miliarda koron. W produkcję włożono 62,9 miliarda, z tego w przemysł 40 miliardów kor.“

... Zgodnie z generalną linią partii, rozwijał się przede wszystkim ciężki przemysł. Najważniejszą gałęzią naszego przemysłu stał się przemysł maszynowy, którego produkcja jest obecnie 3,3 raza większa niż w 1948 r. ...

Poziom produkcji budowlanej był w 1953 r. bez mała o 130% wyższy niż w 1948 r. Wzniesiliśmy kilka wielkich zapór, wiele zakładów produkcji, setki kilometrów kolei, liczne mosty i inne wielkie budowle, nowe lub odbudowane. Wystawiono tysiące mieszkań...“

„Charakter naszego rolnictwa poważnie się zmienił — mówił w dalszym ciągu swego przemówienia Ant. Novotny. — Socjalistyczny sektor rolniczy — majątki państwowe, a przede wszystkim rolnicze spółdzielnie produkcyjne — wzmocnił się i gra doniosłą, naczelną rolę w rozwoju produkcji rolnej. Osiągniętymi wynikami nasze spółdzielnie wykazują wyraźną przewagę i zalety gospodarowania spółdzielczego wobec drobnej produkcji rolniczej.

Co trzeba jednak przypomnieć sobie i uświadomić w całej rozciągłości? Oto rozwój naszego rolnictwa stale pozostaje w tyle. To zaś z natury rzeczy wpływa niepomysłnie na podnoszenie się stopy

życiowej ludności pracującej, bo opóźnia szybszy jeszcze jej wzrost.

Zabezpieczenie wzrostu stopy życiowej ludu wymagało od całej naszej partii nieustannego zajmowania się zagadnieniami produkcji rolnej. Dysproporcje jednak między produkcją przemysłową i rolną pogłębiły się jeszcze bardziej. Fakt ten świadczy, że nie poświęciliśmy dotąd dosyć uwagi rozwiązaniu tego problemu i usunięciu niedostatków i błędów. Jest to bardzo poważny stan rzeczy, który musi być zmieniony koniecznie.

W czym tkwią główne przyczyny, że nasze rolnictwo pozostaje w tyle? Przede wszystkim w tym, że nie wyzyskano wszystkich możliwości podniesienia produkcji rolnej. Nie doceniono zadań rolnictwa w całej gospodarce narodowej. Popełniano błędy w planowaniu i kierowaniu rolnictwem. Spółdzielnie rolnicze były często kierowane i prowadzone mechanicznie i biurokratycznie, co nie może przynieść nic innego jak tylko szkody. Nie zwracano dostatecznej uwagi na rozwój produkcji rolnej. Ba, można powiedzieć, że te ważne zagadnienia bywały nierzadko nie doceniane od samej góry, zaczynając od państwowego urzędu planowania i Ministerstwa Rolnictwa, aż do samego dołu, do władz okręgowych i powiatowych. Niewielką troskę przejawiano o samą rolę i jej uprawę, niedostatecznie dbano o mechanizację, podobnie jak i o inwestycyjne i materiałowe zabezpieczenie zaplanowanych zadań. Zapominano o zabezpieczeniu produkcji nie tylko w socjalistycznym sektorze rolniczym, ale i u chłopów gospodarujących indywidualnie, którzy gospodarują jeszcze na większej części ogółu gruntów uprawnych. Nie rozwiązano także zagadnienia sił roboczych w rolnictwie...“

Pomimo tych trudności w rolnictwie doszło do ogólnego podniesienia stopy życiowej ludności Czechosłowacji, o czym referent mówił w słowach następujących:

„Sukcesy gospodarcze, osiągnięte w toku planu pięcioletniego, stworzyły warunki dla poważnego wzrostu stopy ży-

ciowej ludu. W ciągu ubiegłych lat pięciu dochód narodowy wzrósł o 53⁰/. Podczas gdy w krajach kapitalistycznych garstka wyzyskiwaczy przywłaszcza sobie więcej niż połowę dochodu narodowego, u nas ogromna większość dochodu narodowego należy do pracujących. W r. 1954 przypada na osobiste spożycie 58⁰/% dochodu narodowego, na zużycie społeczne 16⁰/%, a dalsza poważna część na rozszerzenie produkcji socjalistycznej.

Wraz z rozwojem produkcji wzrosła w czasie planu pięcioletniego o przeszło jedną czwartą liczba rolników i pracowników w całej naszej gospodarce narodowej, w przemyśle zaś o więcej niż o jedną trzecią. W państwach kapitalistycznych wzrost produkcji związany jest ze wzrostem wyzysku klasy robotniczej i zubożenia rolników; w naszej ludowodemokratycznej ojczyźnie potężnemu rozwojowi produkcji w pierwszej pięcioletce towarzyszył wzrost stopy życiowej ludu pracującego.

Posunięciem niezbędnym dla umocnienia gospodarki i odciążenia nadmiaru monety obiegowej z rąk pozostałych jeszcze elementów kapitalistycznych i pasożytniczych było przeprowadzenie reformy walutowej. Reforma pieniężna uzdrowiła naszą gospodarkę, stworzyła mocną koronę czechosłowacką, umożliwiła wejście na drogę stałego obniżania cen.

Na podstawie wyników osiągniętych przez dalsze umacnianie i rozwój naszej gospodarki, partia i rząd przeprowadziły 1 kwietnia 1954 trzecią, największą z dotychczasowych obniżek cen... Ceny niektórych wyrobów przemysłowych, jak np. prądu elektrycznego i gazu, spadły dziś znacznie poniżej poziomu cen przedwojennych. Za jeden kWh zużytego prądu elektrycznego płacono się w 1937 r. według normalnej stawki 2,70 koron, dzisiaj zaś 80 halerzy. Komorne w Pradze stanowi dzisiaj przeciętnie jedną czwartą komornego przedwojennego.

Wraz z podniesieniem stopy życiowej rosną wymagania ludzi pracy, popyt na wartościowe towary masowego użytku. To nowe zjawisko, znamienne dla na-

szego społeczeństwa ludowodemokratycznego, nie jest jeszcze dość jasne i naturalne dla wielu pracowników naszej gospodarki, zarówno w przemyśle lekkim i spożywczym, jak w handlu. W czasach kapitalizmu, w dobie bezrobocia, głodu i nędzy, ludzi pracy nie stać było na wartościowe towary, więc musieli kupować towary kiepskie i tanie. Ze wzrostem zatrudnienia, płac realnych i siły kupna naszej korony idzie dzisiaj na parze wzrost popytu na towary wysokiej wartości. Trzeba się z tym liczyć przy organizowaniu naszej produkcji jako ze zjawiskiem trwałym, które będzie coraz szybciej się rozwijało i dominowało w miarę budowania socjalizmu. Trzeba dostosować nasze plany gospodarcze do wymagań podstawowego ekonomicznego prawa socjalizmu i coraz lepiej zaspokajać potrzeby ludu, dostarczać ludziom pracy wartościowych towarów użytkowych w wielkim wyborze...

Do podnoszenia stopy życiowej ludu przyczynia się zaopatrzenie miast w wodę, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i dalsza elektryfikacja wsi. Zelektryfikowano dotąd 9⁰/% wszystkich gmin, czyli o 13⁰/% więcej niż w 1948 r. Wszystkie gminy (w Czechosłowacji są gminy jednolioskowe, przyp. AJK) mają połączenie telefoniczne...

W ciągu ubiegłych lat pięciu wzrosła poważnie troska o zdrowie ludu. Zbudowano nowe szpitale, przeprowadzono rekonstrukcję i budowę nowych pawilonów i urzędzeń. Liczba łóżek szpitalnych wzrosła w latach 1949—1953 o przeszło 28 tysięcy. Nastąpiła poważna poprawa w dziedzinie walki z chorobami zakaźnymi. Śmiertelność na choroby zakaźne, włącznie z gruźlicą, spadła o 48⁰/% w stosunku do r. 1948, a o 59⁰/% w stosunku do r. 1939. Ze wzrostem wydatków na służbę zdrowia rośnie też troska o wychowanie licznego i wykwalifikowanego zawodowo personelu. Liczba lekarzy wzrosła od 1948 r. o 6500. Dzisiaj przypada jeden lekarz na 760 mieszkańców, gdy w 1937 r. jeden lekarz przypadał na 1218 mieszkańców..."

Referent mówił dalej o wielkim rozwoju szkolnictwa czeskiego i słowackiego. W r. ub. przyjęta została nowa ustawa szkolna, która wytwarza obecnie nową, odpowiadającą wysokim wymaganiom dzisiejszego życia strukturę szkolnictwa i warunki dla powszechnego, całkowitego wykształcenia średniego. Sieć szkół jedenastoletnich jest dziś bardziej rozbudowana niż dawna sieć gimnazjów. Liczba uczniów przemysłowych szkół zawodowych wzrosła od r. 1948 o 88%. Zwiększyła się także znacznie liczba wyższych uczelni, których jest obecnie w Czechosłowacji 39 ze 105 wydziałami i 47 tysiącami studentów.

Planowy rozwój szkolnictwa czechosłowackiego utrudniony jest brakiem dokładnych danych co do zapotrzebowania fachowców w poszczególnych dziedzinach na kilka lat naprzód. Konieczne jest przeto opracowanie perspektywicznych planów zapotrzebowania na fachowców jako nieodzownej części ogólnego planu rozwoju gospodarki czechosłowackiej.

„Przy realizowaniu wszystkich konkretnych posunięć — mówił A. Novotny — trzeba mieć stale w pamięci cel naszej szkoły: wychowywanie wszechstronnie wykształconego i głęboko uświadomionego obywatela, postępującego zgodnie z zasadami moralności socjalistycznej. Wiedza pedagogiczna musi bardziej niż dotąd przyczyniać się do realizacji tego celu...

Młodzież robotniczą wychowywać trzeba w uświadomieniu i dumie klasowej, w duchu karności, pracowitości i skromności. Wyróżniające się wyniki w wychowywaniu młodzieży robotniczej osiągnąć mogą tylko dojrzały fachowo, politycznie i pedagogicznie pracownicy wychowujący. Czołowym zadaniem administracji państwowej, organów partyjnych i związkowych jest przeto podniesienie poziomu kolektywów majstrów, nauczycieli i wychowawców.

Poważny rozwój osiągnęła w procesie budowy socjalizmu nauka czechosłowacka — mówił dalej prelegent. — Wydarzeniem o wielkim znaczeniu dla całej

naszego życia gospodarczego i kulturalnego było stworzenie Czechosłowackiej Akademii Nauk. Powstała Słowacka Akademia Nauk, a dla potrzeb badań rolniczo naukowych Czechosłowacka Akademia Nauk Rolniczych. W pracowniach naszych akademii działają dzisiaj setki pracowników naukowych i technicznych i bez mała 130 młodych aspirantów naukowych. Nowa organizacja życia naukowego wytworzyła sprzyjające warunki dla kolektywnej współpracy koleżeńskiej, dla planowania, wykonywania i koordynacji pracy, dla wymiany doświadczeń. Umożliwiła intensywniejsze przenikanie naukowych poglądów marksizmu-leninizmu oraz postępowych teorii, doświadczeń i osiągnięć nauki radzieckiej do naszej pracy naukowej. W tych nowych warunkach narodziły się sukcesy naszej nauki, np. nowe skomplikowane maszyny matematyczne, mające wielkie znaczenie dla naszej gospodarki, i inne skomplikowane aparaty, nowe sztuczne substancje i masy plastyczne, nowe lekarstwa i metody lecznicze, które zachowują życie dziesiątkom tysięcy naszych ludzi pracy, oraz szereg dalszych poważnych sukcesów. Wielki krok naprzód uczyniła nauka w Słowacji, gdzie się stopniowo wyrównuje długoletnie zacofanie i gdzie w niektórych dziedzinach osiągnięto ważne wyniki.

Perspektywa dalszego rozwoju naszej nauki w najbliższych latach jest nierozłącznie związana z gospodarczymi, politycznymi i kulturalnymi problemami budowania socjalizmu. Toteż trzeba, aby pracownicy nauki akademii, wyższych uczelni i instytutów ministerialnych pracowali w najściślejszym kontakcie między sobą według jednolitego i uzgodnionego planu prac naukowych i badawczych. Zadania trzeba tak podzielić, aby nasza nauka z jednej strony odkrywała i rozwiązywała nowe podstawowe problemy naukowe, a z drugiej stosowała w praktyce zdobyta już wiedzę. Trzeba przezwyciężyć stagnację na odcinku nauk społecznych i osiągnąć rzeczywisty zwrot w niezadowalającym dotąd stanie wiedzy rolniczej, ażeby spełniła ona z honorem

swoje zadania w rozwoju naszego rolnictwa.

Jeżeli nasza nauka będzie w całej swej działalności utrzymywała ścisły związek z praktyką socjalistycznego budowania, jeżeli będziemy umieli związać ze sobą w praktycznej współpracy starszych pracowników naukowych z pracującą naukowo młodzieżą, jeżeli będziemy umieli nie tylko mówić o krytyce i samokrytyce, ale i organizować ją praktycznie przy ocenianiu konkretnej pracy naukowej, jeżeli nasi naukowcy przyswoją sobie teorię marksizmu-leninizmu i będą korzystali z dorobku nauki radzieckiej oraz z postępowej nauki światowej, wówczas bez najmniejszej wątpliwości nasza nauka osiągnie jeszcze większe i donioślejsze sukcesy w swojej zasłużonej pracy dla dobra ludu“.

X Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji aprobował działalność KC KPCz w okresie między IX i X Zjazdem Partii; uchwalił, aby referat Ant. No-

votnego stał się podstawą dalszej działalności partii; uchwalił „Wytyczne dla ustalenia państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej CSR na rok 1955“ oraz „Wytyczne dla gruntownego zwiększenia produkcji rolnej w najbliższych dwóch — trzech latach“; uchwalił statut Komunistycznej Partii Czechosłowacji w brzmieniu ustalonym przez ogólnopartyjową konferencję partyjną w grudniu 1952 ze zmianami zaproponowanymi X Zjazdowi; wreszcie wybrał nowy, 84-osobowy Komitet Centralny.

Na pierwszym plenum nowo wybrane- go KC d. 15 czerwca wybrano Biuro Polityczne KC w składzie: K. Bacilek, R. Barak, A. Čepička, J. Dolansky, Z. Fierlinger, V. Kopecky, A. Novotny, V. Široky, A. Zapotocky, (kandydaci:) L. Jan- kovcova, O. Šimunek. Pierwszym sekre- tarzem KC. KPCz został A. Novotny, sekretarzami KC — J. Hendrych, B. Köhler, V. Krutina i V. Pašek.

Andrzej Józef Kamiński